

Landelijk Kantoor

Postbus 14208, 3508 SH Utrecht
Pallas Athenedreef 27, 3561 PE Utrecht
088-7460746
www.slachtofferhulp.nl

Minister voor Rechtsbescherming
De heer Drs. S. Dekker
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Utrecht, 11 juni 2018
Uw kenmerk: 2254685
Ons kenmerk: 180611/RJ/AS/vl

Tevens per e-mail:

Geachte heer Dekker,

Bij brief van 1 mei 2018 heeft u Slachtofferhulp Nederland het *conceptwetsvoorstel tot wijziging van de Penitentiare beginselenwet, het Wetboek van Strafrecht en enige andere wetten in verband met de wijziging van de regelingen inzake detentiefasering en voorwaardelijke invrijheidstelling* ter advisering toegestuurd. Graag maak ik van deze gelegenheid gebruik en bericht u als volgt.

Artikel 15, derde lid, onderdeel c (nieuw) Sr

Slachtofferhulp Nederland is verheugd dat in het wetsvoorstel is neergelegd dat bij de beslissing over het verlenen van voorwaardelijke invrijheidstelling de belangen worden betrokken van "slachtoffers, nabestaanden en andere relevante personen, waaronder de door de veroordeelde geleverde inspanningen om de door het strafbare feit veroorzaakte schade te vergoeden" (artikel 15, derde lid, onderdeel c (nieuw) Sr). Dit voorgestelde artikel geeft vooraf aanleiding tot de volgende twee opmerkingen.

1. Een met artikel 15, derde lid, onderdeel c (nieuw) Sr vergelijkbare bepaling is reeds in artikel 2 Penitentiare beginselenwet opgenomen. Dat artikel luidt: "(...) Bij het verlenen van vrijheden aan gedetineerden wordt rekening gehouden met de veiligheid van de samenleving en de belangen van slachtoffers en nabestaanden." Slachtofferhulp Nederland stelt voor om de formulering van artikel 2 Pbw gelijk te trekken met die van artikel 15 Sr. Het (nog) niet kunnen betalen van schadevergoeding aan het slachtoffer zal, doordat veel gedetineerden schulden hebben en geen inkomen kunnen genereren, wellicht niet vaak een reden zijn om geen externe vrijheden te verlenen (vgl. p. 6 conceptmemorie van toelichting). Dit neemt niet weg dat ook dan op basis van individuele besluitvorming kan worden bekeken welke mogelijkheden er zijn om binnen de kaders van de toepassing van externe vrijheden rekening te houden met het betalen van schadevergoeding.
2. In artikel 15 Sr en in artikel 2 Pbw wordt gesproken van slachtoffers en nabestaanden. Noch in het Wetboek van Strafrecht, noch in de Penitentiare beginselenwet is echter gedefinieerd wat onder deze begrippen wordt verstaan. Aangenomen kan worden dat hier wordt aangesloten bij de definities opgenomen artikel 51a, eerste lid, Sv.

Nu deze bepaling echter aanvangt met "In deze titel wordt verstaan onder:" en in de conceptmemorie niet wordt verwezen naar de definities van artikel 51a Sv, is dat op voorhand niet duidelijk. Het lijkt wenselijk deze duidelijkheid wel te scheppen. Voor wat betreft de Penitentiaire beginselenwet zouden de definities in artikel 1 Pbw kunnen worden opgenomen.

Implementatie Europese richtlijn minimumnormen voor slachtoffers

Het is voor slachtoffers en nabestaanden van groot belang dat zij desgewenst goed worden geïnformeerd over het detentieverloop en met name over de eventuele vrijheden die de dader daarbij krijgt, dan wel over zijn (voorwaardelijke) invrijheidstelling. Hierbij speelt met name een rol dat slachtoffers en nabestaanden dan niet onverwachts worden geconfronteerd met de dader. Sinds de implementatie van de Europese richtlijn met minimumnormen voor slachtoffers van strafbare feiten (2012/29/EU) is hiertoe een informatieplicht opgenomen voor de officier van justitie in artikel 51ca, vierde lid, Sv en artikel 3 Regeling verstrekken zaaksinformatie aan slachtoffers. In het verlengde van deze informatieplicht is ingevolge de implementatie van de Europese richtlijn regelgeving tot stand gebracht in verband met bescherming van slachtoffers en nabestaanden. Deze omvat de volgende twee elementen die in dit verband van belang zijn.

Allereerst dienen slachtoffers een individuele beoordeling te krijgen om specifieke beschermingsbehoeften te onderkennen en om te bepalen of en in welke mate het slachtoffer tijdens het strafproces *en de tenuitvoerlegging van strafrechtelijke beslissingen* van bijzondere maatregelen gebruik moet kunnen maken, gelet op zijn bijzondere kwetsbaarheid voor secundaire en herhaalde victimisatie, voor intimidatie en voor vergelding (artikel 51aa, derde lid, onder b Sv jo. artikel 10, eerste lid, Besluit slachtoffers van strafbare feiten). De individuele beoordeling wordt gedurende het strafproces *en de tenuitvoerlegging van strafrechtelijke beslissingen* zo nodig aangepast aan de actuele situatie (artikel 10, zesde lid, Besluit slachtoffers van strafbare feiten). De uitvoering van deze individuele beoordeling is op 1 juni van start gegaan, maar is nog niet volledig uitgerold.

Ten tweede bestaat er nu een informatieplicht voor de officier van justitie die inhoudt dat hij het slachtoffer op zijn verzoek mededeling doet van de maatregelen die voor zijn bescherming zijn genomen indien de veroordeelde in vrijheid wordt gesteld (artikel 51ca, vijfde lid Sv). Deze verplichting is verder uitgewerkt in artikel 4 Regeling verstrekken zaaksinformatie aan slachtoffers. Daar is, voor zover hier van belang, bepaald dat de officier van justitie het slachtoffer op zijn verzoek schriftelijk mededeling doet van de maatregelen als bedoeld in artikel 51ac, vijfde lid, Sv bij invrijheidstelling van de veroordeelde en bij het eerste verlof of de eerste strafonderbreking van de veroordeelde.

In de conceptmemorie is aan het vorenstaande geen aandacht geschonken. Dit is vreemd, omdat het vragen kan oproepen omtrent de verhouding met de in het conceptwetsvoorstel neergelegde verplichting van artikel 15, derde lid, onderdeel c (nieuw) Sr dat bij de beslissing over het verlenen van voorwaardelijke invrijheidstelling de belangen worden betrokken van slachtoffers en nabestaanden alsmede de in de conceptmemorie genoemde gelijksoortige verplichting bij het verlenen van externe vrijheden aan gedetineerden. De individuele beoordeling en de informatieplicht over beschermingsmaatregelen in onderlinge samenhang bezien lijken al met zich mee te brengen dat in verband met eventuele bescherming met de belangen van slachtoffers en nabestaanden rekening wordt gehouden. Een nadere toelichting lijkt daarom op zijn plaats.

Gelet op de regeling van de individuele beoordeling ligt het verder voor de hand dat deze wordt betrokken bij het onderzoek naar de belangen van slachtoffers en nabestaanden. Met deze informatie kan naar de mening van Slachtofferhulp Nederland overigens niet worden volstaan. Ook gedurende de tenuitvoerlegging dient de individuele beoordeling immers zo nodig te worden aangepast aan de actuele situatie (artikel 10, zesde lid, Besluit slachtoffers van strafbare feiten). Voor deze actuele situatie zal – zeker na enig tijdsverloop – informatie bij het slachtoffer of de nabestaanden moeten worden ingewonnen.

Dit kan niet worden beperkt tot de slachtoffers van ernstige gewelds- of zedendelicten. De individuele beoordeling geldt immers in beginsel voor alle slachtoffers. Wel is het mogelijk om de omvang en gedetailleerdheid van de actualisering te laten afhangen van de ernst van het strafbare feit en de schade die het slachtoffer kennelijk heeft geleden (vgl. art. 10, vierde lid Besluit slachtoffers van strafbare feiten). Slachtofferhulp Nederland ziet bezwaren om op voorhand de meer omvangrijke slachtofferonderzoeken te beperken tot zaken waarbij de gedetineerde is veroordeeld voor een levensdelict of ernstig gewelds- of zedendelict (p. 6 van de conceptmemorie). Dit vereist allereerst een operationalisering van het begrip ernstig gewelds- of zedendelict. Wellicht dat voor een dergelijke afbakening beter kan worden aangesloten bij de zogenoemde spreekrechtwaardige delicten zoals opgenomen in artikel 51e, eerste lid, Sv. Maar ook dan blijft maatwerk naar onze mening noodzakelijk. Ook slachtoffers van andere strafbare feiten kunnen een serieuze behoefte aan bescherming hebben. Een aanknopingspunt zal hiervoor over het algemeen reeds te vinden zijn in de individuele beoordeling, bijvoorbeeld omdat reeds in een eerder stadium kwetsbaarheid van het slachtoffer is vastgesteld. Dit zou eveneens reden dienen te zijn tot een uitgebreider slachtofferonderzoek.

Fundamentele verbetering door instelling Commissie V.I.

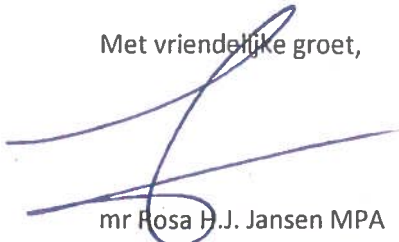
In zijn brief aan de Tweede Kamer van 22 februari 2018 over de Meerjarenagenda slachtofferbeleid 2018-2021 (*Kamerstukken II 2017/18, 33 552, nr. 43*) heeft de minister reeds aangekondigd dat hij onderzoekt of voorafgaand aan beslissingen over vrijheden een passende mogelijkheid aan slachtoffers kan worden geboden om hun wensen aan te geven. Bijvoorbeeld over voorwaarden bij verlof of invrijheidstelling (zoals de locatie waar de dader zich mag begeven). Tevens heeft hij aangekondigd bij de herziening van de voorwaardelijke invrijheidstelling de motie van de leden Van Toorenburg en Van Oosten mee te nemen die vraagt om te kijken naar goede ervaringen in het buitenland met het betrekken van slachtoffers, zoals het Canadese parole board. In de conceptmemorie is echter alleen genoemd dat ten behoeve van de beslissing over de toekenning van de voorwaardelijke invrijheidstelling wordt onderzocht of de positie van het slachtoffer kan worden versterkt door te voorzien in een mogelijkheid dat een slachtoffer zich rechtstreeks kan uitlaten over de op te leggen voorwaarden (p. 6 van de conceptmemorie). Dit doet onvoldoende recht aan de toezeggingen die de minister heeft gedaan. Met name de gedachte om met een commissie te werken, geïnspireerd op het Canadese parole board, die adviseert of beslist over de voorwaardelijke invrijheidstelling wordt door Slachtofferhulp Nederland van harte ondersteunt. Met een dergelijke commissie kan het slachtofferbelang wordt geborgd en het slachtoffer zou rechtstreeks aan deze commissie zijn belangen en wensen over kunnen brengen. Dit idee verdient in het kader van dit wetsvoorstel verdere doordenking en uitwerking.

Bemiddeling

Tot slot zou Slachtofferhulp Nederland ervoor willen pleiten in de memorie van toelichting aandacht te besteden aan de mogelijkheid van bemiddeling tussen slachtoffer en dader, ook tijdens de detentie of bij een aanstaande voorwaardelijke invrijheidstelling. Op deze wijze is het eventueel mogelijk afspraken te maken. Bijvoorbeeld als de wensen van het slachtoffer op gespannen voet staan met de mogelijkheden tot resocialisatie van de dader. Zowel het slachtoffer als de dader kunnen het initiatief nemen om met de ander in contact te komen onder begeleiding van een professionele bemiddelaar, *Perspectief Herstelbemiddeling*. In sommige gevallen kan een gesprek met de dader ook bijdragen aan een verlichting van een eventuele confrontatie na detentie. Slachtoffer-daderbemiddeling kan door een briefwisseling, een gesprek of via de bemiddelaar plaatsvinden. In het laatste geval brengt de bemiddelaar mondeling een boodschap over. Op de mogelijkheid van bemiddeling heeft de minister ook gewezen in zijn brief aan de Tweede Kamer van 1 september 2017 over de belangen van slachtoffers van ernstige geweldsmisdrijven en hun nabestaanden (*Kamerstukken II 2016/17, 33 552, nr. 29*).

Naar ik aanneem heb ik u hiermee voldoende geïnformeerd. Uiteraard is Slachtofferhulp Nederland altijd bereid een en ander nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

mr Rosa H.J. Jansen MPA
Voorzitter Raad van Bestuur